

SUMMARY

NetQues Project Report Speech and Language Therapy Education in Europe United in Diversity

Network for Tuning Standards and Quality of Education
Programmes in Speech and Language Therapy/Logopaedics
across Europe (NetQues): a multilateral academic and
professional network

26 September 2013

Project No. 177075-LLP-1-2010-1-FR-ERASMUSENWA

**Lifelong
Learning
Programme**

The NetQues project was undertaken with support from the European Union
This project has been co-funded by the European Commission's
ERASMUS Lifelong Learning Programme through the Education Audiovisual & Culture
Executive Agency

This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be
held responsible for any use which may be made of the information contained therein

© 2013 by CPLOL/NetQues

All rights reserved

The summary document may be reproduced or transmitted electronically in full or in sections subject to acknowledgment of NetQues.

- I. *Network for Tuning Standards and Quality of Education programmes for Speech Language Therapists in Europe* är ett projekt som av utförs av ett multilateral akademiskt och professionellt nätverk med 65 deltagare i 31 europeiska länder. Det leds av den internationella logopedorganisationen CPLOL, Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes / Logopèdes de l'Union Européenne.
- II. Logopedi erkänns globalt som en autonom/självständig profession som regleras enligt lagar på nationell nivå i många länder. I takt med att den europeiska unionen (EU) har utvecklats och fått ökat antal medlemmar har det samma skett med det associerade regelverket för att uppmuntra rörlighet över gränserna och erkännande av behörighet mellan medlemsstater. Detta har lett till ett behov av att kunna utvärdera och analysera utbildningsprogram inom och utom EU. Detta projekt syftar till att etablera enighet om områden som är gemensamma för logopedutbildning och också se på olikheter. Det avgränsar den överenskomna gemensamma kärnkompetenser som både är nödvändiga och önskvärda för en nytexaminerad logoped för att denne ska kunna utöva yrket på ett säkert och effektivt sätt. NetQues-projektet har tagit till sig EU:s harmoniseringsprinciper (Tuning principles) för att leta efter referenspunkter, samstämmighet och gemensam förståelse som en plattform för utvecklandet av referenspunkter på ämnesnivå.¹
- III. Tal-, språk- och kommunikationsstörningar har beskrivits sedan många tusen år. Mot slutet av 1800-talet fanns en kunskapsbas och ett litet antal praktiker inom och utom Europa, som var involverade i att studera och behandla talsvårigheter. Sedan denna tidiga början har specialiteten utvecklats till ett självständigt akademiskt vetenskapligt område. Detta understöds av den EU-övergripande organisationen CPLOL.
- IV. Vetenskapsdisciplinen logopedi innefattar mänsklig kommunikation och sväljning, dessas processer, utveckling och störningar och särskilt beskrivning, bedömning och behandling av röst-, tal-, språk- och sväljsvårigheter. Logopeden är den yrkesutövare med full kompetens inom förebyggande, bedömning, behandling och vetenskapligt studium av mänsklig kommunikation och relaterade störningar.
- V. Utövandet av logopedi har förändrats över tid som en följd av förändringar i samhället och i tänkesätt och framsteg inom de relaterade akademiska områdena medicin, psykologi, lingvistik, sociologi och pedagogik. Befolkning, diagnostik, teknologiska

¹ González, J and Wagenaar, R. (2003). *Tuning educational structures in Europe*. Bilbao: University of Deusto. Retrieved 15-06-2013
http://www.relint.deusto.es/TUNINGProject/documentos/Tuning_phase1/ introduction page 1

framsteg, kommunikationsteknologi och sociologiska förändringar har influerat logopedens ansvarsområde. Detta ansvarsområde har gradvis utökats, med skiftande prioriteringar och fokus inom de olika EU-länderna.

VI. NetQues-projektets mål:

- a. att definiera akademiska och kliniska yrkesprofiler för logopedi över hela EU
- b. att beskriva målen för yrkesförberedande utbildningsprogram liksom de lärandemål (vad gäller kunskap, förståelse och färdigheter) som måste uppnås
- c. att identifiera de allmänna och ämnesspecifika kompetenser som bör erhållas inom programmet

VII. Sammanlagt 65 deltagare rekryterades från samtliga 27 EU-länder, plus Liechtenstein, Norge och från kandidatländerna Island och Turkiet. Dessa deltagare kom mestadels från akademiska institutioner men inkluderade också några fackförbund.

Samordningen av projektet antogs av den huvudansvariga deltagaren CPLOL, som består av kliniska och akademiska experter med representanter för alla Europas länder. Deltagarna fördelades till ett av sex olika team, så att varje team fick ett brett spann av expertis och geografisk spridning. Vart och ett av teamen tilldelades mål som följde harmoniseringsprocessens förfaringssätt. Varje team tog ansvar för en eller flera delar av arbetet, fördelat på deltagarna. En etnografisk undersökningsmodell antogs med alla experterna inom de olika områdena som huvudinformanter. För att kunna ge en så fullständig översikt som möjligt över denna mångfald och för att kunna kartlägga hur logopedutbildning ser ut idag, genomfördes två enkätundersökningar över hela Europa. Enkäterna undersökte olikheterna i behörighet inom logopedi. Resultaten gav profileringsinformation och riktlinjer för de kompetenser som krävs för att tillträda en tjänst inom logopedyrket.

VIII. **Profiler:** Sammanfattande profiler med data från båda enkätundersökningarna visar att alla länder utom två har minst ett utbildningsprogram (och många länder har avsevärt fler än ett) som leder till yrkesutbildning inom logopedi. Logopedprogram i Europa är vanligen förlagda till universiteten, huvudsakligen statligt finansierade och är oftast organiserade i fakulteter tillsammans med andra hälsorelaterade program.

IX. Vanligen krävs en utbildningsnivå på åtminstone kandidatexamen, som uppnås efter minst tre års studier på grundutbildningsnivå, för att logopeden ska få utöva yrket. En masterexamen (europeiskt behörighetsramverk nivå 7) kan fullbordas efter totalt fem

års högre studier (tre år grundutbildning och två års masterutbildning).

Doktorandprogram tar i genomsnitt ytterligare 3 år. Att gå igenom grundutbildning/kandidatexamen och via master till doktorexamen är möjligt i nästan alla EU-länder. Där det tillämpas är det vanliga att man kan ta 60 högskolepoäng (European Credit Transfer System, ECTS) varje akademiskt år.

- X. De flesta etablerade program regleras av staten eller regeringen. Frankrike rapporterade det högsta antalet logopedstudenter. Belgien och Nederländerna har oväntat höga antal, vilket kanske delvis förklaras av att deras uppsamlingsområde sträcker sig in i Tyskland för att möta efterfrågan från tyska studenter som vill gå en grundutbildning i logopedi. Det ska dock noteras att vissa av de givna siffrorna bygger på uppskattningar eftersom många länder inte har nationell statistik över studenter uppdelade efter ämnesstudier.
- XI. Utbildningarna har en mängd olika bedömningssätt som skriftliga tentamina, praktiska examinationer av färdigheter och muntliga examinationer. Man använder också reflekterande beskrivning av erfarenheter, kompetensportföljer, examination av klinisk praktik, videoanalys och självbedömning av studenten. Samtliga utbildningar har, förutom de teoretiska studierna, verksamhetsförlagd utbildning under handledning som en viktig del på vägen mot behörighet och yrkesmässig kompetens. Klinisk kompetens utvärderas huvudsakligen av kliniska handledare. Metoden för att bedöma den kliniska kompetensen kan variera mycket och inkludera skriftlig bedömning, muntlig examination, observation och utvärdering, portfölj- eller fallpresentationer. Forskningsprojekt utförda av studenter som en del av utbildningen krävs i nästan två tredjedelar av de undersökta utbildningarna.
- XII. **Kompetenser:** Utbildningen av logopeder kräver att man uppnår och förmår demonstrera kompetenser som består av ett komplext samspel av teoretisk och praktisk kunskap tillsammans med ett utbud av samspelfärdigheter för effektiv evidensbaserad praktik. Ett slående fynd är graden av samstämmighet mellan akademiker, examinerade och arbetsgivare om vilka de viktiga ämnesspecifika och allmänna kompetenser är, som krävs för att börja arbeta som logoped.
- XIII. Gällande **ämnesspecifika kompetenser** var dessa alla relaterade till effektiv bedömning, diagnos, behandling, förebyggande arbete och rådgivning till klienter och deras närstående inom områdena kommunikations- och sväljsvårigheter. De ämnesspecifika kompetenser som oftast angavs som nödvändiga var relaterade till sex identifierade områden, nämligen Ansvarsområden, Bedömning och identifiering av

kommunikationsstörningar och av ät-, drick- och sväljningssvårigheter, Planering och implementering av intervention, Planering, upprätthållande och utvärdering av logopedisk verksamhet, Prevention och Professionell utveckling, fortbildning och särskilt etiskt ansvar.

- XIV. Gällande **allmänna kompetenser** uppfattades inter- och intrapersonella kompetenser som avgörande.
- XV. **Riktlinjer:** Den uppsättning av kompetenser som oftast angavs som nödvändiga för en nytutexaminerad logoped, sett över olika intressentgrupper, återfinns i Annex 1. Detta dokument är att betrakta som EU-övergripande gemensam standard för **det som varje logopedstudent måste uppnå för att utöva yrket**. Det utgör också en riktlinje för logopediska grundutbildningar och bör tas under beaktande av alla europeiska logopedutbildningar. De förväntade kompetenserna som har visat sig nödvändiga återspeglar flera olika nivåer, varav de flesta har bedömts kulminera på nivå 6 och 7 i det europeiska behörighetsramverket.²
- XVI. Logopedutbildningarna i Europa är skiftande, livfulla och under konstant utveckling. Professionen befinner sig på olika utvecklingsstadier i de olika länderna. Ändå finns en samsyn gällande i syfte och grundläggande engagemang hos logopeder och de som utbildar logopeder, för att säkerställa att man frambringar de bästa nytutexaminerade logopederna för att ge bästa vård och service till människor som behöver professionell logopedisk vård. Detta har lyst igenom under hela den period som NetQues-projektet varit igång. Med denna nivå av engagemang och sakkunskap ser framtiden ljus ut, både för professionen och för dess service åt de människor som kan ha nytta av logopedi.

² http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/eqf08_en.pdf

Kapitel 7 Förväntade kompetenser som krävs av en nytexaminerad logoped

7.1 Introduktion

Det övergripande målet med utbildningsprogram är att främja och utveckla kompetenser. Som tidigare beskrivits i kapitel 3, är logopedi ett komplext vetenskapligt och verksamhetsområde. Det är viktigt att lärandemålen beskrivs på ett sätt som täcker alla de kompetenser som bedöms nödvändiga för den nytexaminerade logopeden. Det ansågs också önskvärt av alla tillfrågade experter att lärandemålen betonade samverkan av olika kompetenser i kliniskt arbete så att de täcker:

1. förväntade tekniska kompetenser gällande hur logopeden närmar sig sin uppgift
2. hur logopeden använder kunskap och förståelse med lämplig attityd och med lämpliga strategier för sitt beslutsfattande
3. den pågående utvecklingen av individen som person och som professionell

Professionell kompetens har ofta beskrivits i termer av att ”göra rätt saker”, ”göra rätt saker på rätt sätt” och att ”rätt person gör det” – se Hardens beskrivning av medicinsk utbildning (2002)^{1,2} och Adams (2006)³ introduktion till lärandemål i EUA Bologna Handbok.

I ”Tuning”, (harmonisering), beskrivs kompetenser som referenspunkter för läroplansutformning och -utvärdering, inte som tvångströjor. De ger flexibilitet och självbestämmande i utformningen av läroplanerna. Samtidigt ger de ett gemensamt språk för att beskriva vad läroplanerna syftar till.

Tuningmetodiken identifierar kompetenser i termer av **allmänna kompetenser** eller överförbara färdigheter, d v s de förmågor som inte är bundna till lärandet eller tillämpningen av ett visst ämne, och **ämnesspecifika** kompetenser som är direkt relaterade till disciplinen eller ämnet, i det här fallet logopedi.

Deltagarna i detta projekt, som fokuserar på logopedi, var överens om att det mest ändamålsenliga för jämförelsen av utbildningar var att inrikta sig på vad den nytexaminerade logopeden, som nyss fått behörighet att arbeta självständigt, måste kunna (göra). Kompetens erkänns och definieras i denna kontext, som i andra, som att innefatta inte bara att kunna göra något utan att göra det med förståelse, flexibilitet och genom att använda mer avancerade kognitiva färdigheter som analys och syntes. Det innefattar också att kunna söka upp, välja och på ett lämpligt sätt använda information, d v s att bruka ett reflekterande kritiskt tänkande, lika väl som att välja bästa handling baserat på all tillgänglig evidens, på mest lämpliga sätt och av de bästa anledningarna. På så sätt innefattar professionell kompetens en rad olika färdigheter: kunskap – kognitiv/intellektuell, psykomotorisk/fysisk färdighet, samt attityder och känslor i den affektiva domänen.

Följaktligen fokuserar projektet på att identifiera de ämnes- (professions-) specifika kompetenser som är nödvändiga för nytexaminerade⁴ logopeder eftersom dessa skiljer ut

¹ Harden, R. M. (2002a). Developments in outcome-based education. *Medical Teacher*, 24(2), 117-120.

² Harden, R. M. (2002b). Learning outcomes and instructional objectives: is there a difference? *Medical Teacher*, 24(2), 151-155.

³ Adam, S. (2006) An introduction to learning outcomes. In Froment E., Kohler J., Purser L. and Wilson L. (Eds), EUA Bologna Handbook article B.2.3-1. Berlin: Raabe.

logopeder från andra nyutexaminerade och särskilt från nyutexaminerade i andra professioner. Allmänna akademiska kompetenser inkluderas också och krävs verkligen, som en grund för utvecklingen av de professionsspecifika kompetenserna, men de undersöks separat från de ämnesspecifika.

Vidare skiljer resultaten som redovisas nedan ut ämnesspecifik kunskap, färdigheter och attityder så som de identifierats av de som besvarat enkäten (se Annex IV), i syfte att 1) identifiera vilka som anses vara kärnkompetenser för nyutexaminerade och de som anses önskvärda för effektivt/verksam och kompetent logopediskt arbete sett över EU, och 2) för att identifiera till vilken grad kompetenser i dessa tre domäner (d v s kunskap, färdigheter och attityder) är relaterade till varandra och leder till kompetens.

Detta projekt beskriver den specifika kombination av kunskap, förståelse, ämnesspecifika färdigheter och förmågor som används av logopeden för att uppfylla de krav som ställs på denne i den specifikt logopediska kontexten (hälso-/utbildnings-/social sektor). På så sätt kompletterar och liknar NetQues mål vad gäller det logopediska perspektivet i hög grad EQF:s mål (se Tabell 7.1).

Tabell 7.1 Jämförelse av målsättningar i EQF och NetQues

Mål	
EQF	NetQues
<ul style="list-style-type: none"> • behörighet ska vara mer lättläst och förståelig mellan Europas olika länder och system • uppmuntra medborgarnas rörlighet mellan länder och underlätta deras livslånglärande • öka transparensen i behörighet/sbegreppet 	<ul style="list-style-type: none"> • att komma överens om en gemensam standard och riktlinjer för nyutexaminerade logopeder • att underlätta större rörlighet mellan länder för behöriga yrkespersoner • att underlätta utvecklingen av professionen • att ge riktlinjer (stöd?) för/åt institutioner för högre utbildning och andra huvudintressenter gällande logopedutbildning i alla europeiska länder • att göra det möjligt för europeiska medborgare att få tillgång till kvalificerade logopeder/-s tjänster

7:2 Metod

Så som redan har beskrivits i kapitel 5, tog ett team av experter i logopedutbildning fram en uppsättning av ämnesspecifika och allmänna kompetenser efter en omfattande granskning av existerande dokumentation från logopedutbildningar, regelverk, referenspunkter och riktlinjesdokument från hela Europa, liksom ramverk för logopedisk kompetens globalt

⁴ nyutexaminerad = en som har genomfört logopedprogrammet med godkända resultat och är redo att börja arbeta självständigt som logoped.

inklusive dokument som används i USA (ASHA)⁵, Australien (SPA)⁶, Canada (CASLPA)⁷ och IALPs riktlinjer⁸. De föreslagna kompetenserna provades och förfinades upprepade gånger enligt en modifierad Delphi-teknik genom att involvera större expertgrupper av kollegor inom logopedutbildning och klinisk verksamhet. Denna insats resulterade i en överenskommen uppsättning om 60 ämnesspecifika och 38 allmänna kompetenser (se Annex IV för enkätfrågor).

De ämnesspecifika kompetenserna relaterade till följande åtta områden:

- ansvarsområden
- bedömning och identifiering av kommunikationsstörningar och av ät-, drick- och sväljningssvårigheter
- planering och implementering av intervention
- planering, upprätthållande och utvärdering av logopedisk verksamhet
- prevention
- kvalitetssäkring
- forskning
- professionell utveckling, fortbildning och särskilt etiskt ansvar.

De allmänna kompetenserna relaterade till följande tre områden:

- instrumentella kompetenser
- interpersonella och intrapersonella kompetenser
- systemiska/sammansatta kompetenser

Hela uppsättningen om 98 kompetenser utgjorde grunden för en enkätundersökning (på engelska) som tillsammans med en ordlista skickades till huvudansvarig deltagare i varje land för att översättas av logopeders med god kunskap inom såväl engelska som det egna språket. Undersökningen och ordlistan förbereddes i alla erforderliga europeiska språk (totalt 24), med återöversättningar som kontroll. Till sist fick respondenterna fylla i enkäten på det språk de föredrog på Survey Monkey⁹, som är ett online enkätverktyg.

Enkäten sändes till tre grupper av huvudintressenter i vart land:

1. anställda inom universitet/högskola inom utbildning för logopeders
2. nyligen examinerade logopeders (inom fem år efter logopedexamen)
3. arbetsgivare för logopeders (inklusive health service managers)

Respondenterna ombads bedöma om kompetensen som:

- inte nödvändig för att kunna arbeta **som nytexaminerad logoped**
- önskvärd men inte nödvändig för att kunna arbeta **som nytexaminerad logoped**

⁵ ASHA (2009) *Standards and Implementation Procedures for the Certificate of Clinical Competence in Speech-Language Pathology Revised March 2009* American Speech-Language-Hearing Association Retrieved from: http://www.asha.org/certification/slp_standards/

⁶ SPA (2010) Code of ethics. Retrieved from <http://www.speechpathologyaustralia.org.au/library/CodeofEthics.pdf>

⁷ CASLPA (2008) *Canadian Association of Speech-Language Pathologists and Audiologists (CASLPA) Scope of Practice for Speech-Language Pathology*. Retrieved from: http://www.caslpa.ca/PDF/Scope_of%20Practice_SLP_english_2008.pdf

⁸ IALP Guidelines for Initial Education in Speech Language Pathology. *Folia Phoniatrica et Logopaedica*. 2010, 62(5), 210-16.

⁹ www.surveymonkey.com (Pro Gold version)

- nödvändig för att kunna arbeta **som nyutexaminerad logoped**

En nyutexaminerad logoped definierades som ”en som har genomfört logopedprogrammet med godkända resultat och är redo att börja arbeta självständigt som logoped”.

Data, d v s enkätsvaren, analyserades av deltagarna i Work Package Team 3 med SPSS¹⁰ och Excel¹¹ för att få fram deskriptiv statistik och statistiska analyser av resultaten per grupp av respondent och deras karaktäristika.

7.3 Resultat och viktigaste fynd

Totalt hade 4383 svar inkommit på enkäten vid den tidpunkt då länken till SurveyMonkey stängdes. Av de 4383 mottagna svaren var 2863 (65 %) fullständiga och användes i analysen. De 1520 som saknade data kasserades.

7.3.1 De viktigaste ämnesspecifika kompetenserna

De 25 ämnesspecifika kompetenser som oftast angavs som ”nödvändiga” av alla tre grupperna av respondenter listas i tabell 7.2.

Det kan utläsas att de ämnesspecifika kompetenser som oftast angavs som nödvändiga relaterar till sex av de åtta områden som identifierades ovan (se 7.2 ovan), nämligen

- ansvarsområden
- bedömning och identifiering av kommunikationsstörningar och av ät-, drick- och sväljningssvårigheter
- planering och implementering av intervention
- planering, upprätthållande och utvärdering av logopedisk verksamhet
- prevention
- professionell utveckling, fortbildning och särskilt etiskt ansvar.

Således ansåg respondenterna att för att kunna börja arbeta som logoped skulle den grundläggande utbildningen i logopedi särskilt betona kompetenser som relaterar till bedömning, diagnostik, behandling, prevention och rådgivning.

Tabell 7.2 De 25 ämnesspecifika kompetenser som oftast angavs vara nödvändiga

De 25 vanligaste beskrivningarna av ämnesspecifik kompetens	
1.	Kan bedöma, diagnostisera och behandla tal- och språkstörningar
2.	Förstår de professionella roller och gränser som gäller för en logoped
3.	Hänvisar klienten till andra yrkesgrupper om det behövs, i rätt tid och på korrekt sätt.
4.	Ger lämplig återkoppling på tolkningen av bedömningsresultaten till klienten och närstående, på ett sätt som de lätt kan förstå

¹⁰ SPSS Statistical Product and Service Solutions IBM

¹¹ EXCEL Microsoft for Windows/Mac

5.	Tillämpar lämpliga terapitekniker genom att använda adekvat material och instrumentell utrustning
6.	Kan producera muntliga och skriftliga rapporter med/av bedömningsresultat, inklusive analys och tolkning av information från bedömningen.
7.	Integrerar bedömningsresultat med annan relevant information för att sätta mål
8.	Följer den fackliga organisationens etiska riktlinjer inom landet och/eller den som föreskrivs av arbetsgivaren, och/eller av statliga instanser
9.	Förstår resonemang och principer som ligger bakom specifika terapiformer
10.	Diskuterar långsiktiga resultat och beslutar i samråd med klienten om tal- och språkterapi är lämpligt eller nödvändigt. Inkluderar nyckelpersoner i diskussionen
11.	Identifierar var det finns luckor i den information som behövs för att förstå klientens störning/svårigheter och söker information för att fylla dessa luckor
12.	Analyserar och tolkar bedömningsresultat korrekt och integrerar information från anamnes och andra relevanta källor i fynden
13.	Tar väl underbyggda beslut att påbörja, fortsätta, modifiera eller avbryta användandet av vald teknik, behandling eller procedur och dokumenterar beslut och resonemang på lämpligt sätt
14.	Väljer och planerar lämpliga och effektiva behandlingsformer och inkluderar nyckelpersoner ur klientens omgivning
15.	Skapar god kontakt och underlättar medverkan i bedömning och differentialdiagnostisering
16.	Förbereder en klient på avslutning av behandling på lämpligt sätt, överenskommer slutpunkt med klienten och närstående och följer de avslutningsrutiner som finns
17.	Dokumenterar hur klienten svarar på behandlingen och alla eventuella ändringar i behandlingsplanen
18.	Medverkar till att minska förekomsten eller utvecklingen av kommunikationsstörningar eller ät- och sväljningssvårigheter genom tidig intervention vid störningar
19.	Identifierar vilken påverkan olika situationer, miljöer eller sammanhang kan ha på en klients problem
20.	Uppnår personlig utveckling som logoped genom insikter i nuvarande färdigheter och vidareutveckling av en rad av interpersonella och kommunikativa färdigheter
21.	Är medveten om sjukdomars/svårigheters inverkan på psykosocial hälsa och socialt och medicinskt status hos klient och närstående.
22.	Samlar information, inklusive kvalitativa och kvantitativa data, för att utvärdera interventions-/ behandlingseffekt
23.	Förstår de andra medlemmarnas roller i det interdisciplinära teamet och sätter upp behandlingsplaner i samråd med dem
24.	För läsliga journaler korrekt och kontinuerligt enligt rådande författningar och styrdokument och använder bara vedertagen terminologi
25.	Förstår begreppen effekt (efficacy) och verkningsgrad (efficiency) i förhållande till logopedintervention.

7.3.2 Gemensamma drag för intressenter

De tre grupperna av huvudintressenter: universitets- och högskoleanställda, nyligen examinerade logoped och arbetsgivare, uttryckte väldigt lika preferenser gällande de 60 bedömda ämnesspecifika kompetenserna. Trots det stora antalet möjliga val av kompetenser sågs en hög nivå av samstämmighet gällande de kompetenser som uppfattades som nödvändiga eller önskvärda. Tabell 7.3 nedan visar de fem kompetenser som oftast angavs som nödvändiga av 206 arbetsgivare, 476 universitetsanställda och 2181 logoped som utexaminerats under de senaste fem åren.

Tabell 7.3 De fem ämnesspecifika kompetenser som oftast angavs vara nödvändiga för vardera grupp av intressenter

Arbetsgivare	Universitetsanställda	Nyligen examinerade logoped
1. Kan bedöma, diagnostisera och behandla tal- och språkstörningar	1. Kan bedöma, diagnostisera och behandla tal- och språkstörningar	1. Kan bedöma, diagnostisera och behandla tal- och språkstörningar
2. Förstår de professionella roller och gränser som gäller för en logoped	2. Ger lämplig återkoppling på tolkningen av bedömningsresultaten till klienten och närstående, på ett sätt som de lätt kan förstå	3. Förstår de professionella roller och gränser som gäller för en logoped
3. Ger lämplig återkoppling på tolkningen av bedömningsresultaten till klienten och närstående, på ett sätt som de lätt kan förstå	3. Kan producera muntliga och skriftliga rapporter med/av bedömningsresultat, inklusive analys och tolkning av information från bedömningen	3. Hänvisar klienten till andra yrkesgrupper om det behövs, i rätt tid och på korrekt sätt.
4. Tillämpar lämpliga terapitekniker genom att använda adekvat material och instrumentell utrustning	4. Förstår de professionella roller och gränser som gäller för en logoped	4. Ger lämplig återkoppling på tolkningen av bedömningsresultaten till klienten och närstående, på ett sätt som de lätt kan förstå
5. Hänvisar klienten till andra yrkesgrupper om det behövs, i rätt tid och på korrekt sätt.	5. Hänvisar klienten till andra yrkesgrupper om det behövs, i rätt tid och på korrekt sätt.	5. Tillämpar lämpliga terapitekniker genom att använda adekvat material och instrumentell utrustning

7.3.3 De minst viktiga ämnesspecifika kompetenserna

De tio ämnesspecifika kompetenser som mest sällan angavs som nödvändiga för att kunna börja arbeta som logoped visas i tabell 7.4.

Tabell 7.4 De tio ämnesspecifika kompetenser som minst ofta angavs som nödvändiga för en nyutexaminerad logoped av hela gruppen svarande (minst=1)

De minst vanliga beskrivningarna av ämnesspecifik kompetens	
1.	Kan administrera, spela in och tolka följande instrumentella mått: tympanometri, akustisk analys, laryngografi, nasometri, stroboskopi, nasendoskopi/fiberendoskopi, videofloroskopi
2.	Bidrar till utvecklingen av området och professionen genom att forska och publicera forskning och fallstudier
3.	Är bekant med statistisk programvara
4.	Deltar i forskning som initieras eller stöttas av andra
5.	Kan administrera, spela in och tolka följande instrumentella mått: audiometri
6.	Ger förslag för att utveckla eller införskaffa nya resurser eller för att introducera nya metoder
7.	Utvärderar formella och informella bedömningsverktyg och interventionsresurser och metoder i förhållande till aktuell forskning
8.	Som erfaren (gärna efter handledarutbildning), hjälper och leder han/hon logopedstudenter
9.	Medverkar till att minska förekomsten eller utvecklingen av kommunikationsstörningar eller ät- och sväljningssvårigheter genom utbildning av andra yrkesgrupper och av allmänheten
10.	Bidrar till att ta fram data för kvalitetssäkringsplaner

Självfallet kräver dessa kompetenser logopedisk erfarenhet som erhålls efter logopedexamen och de anges därför inte som nödvändiga för en nyutexaminerad logoped.

7.3.4 De viktigaste generella kompetenserna

De 25 allmänna kompetenser som oftast angavs som ”nödvändiga” av alla tre grupperna av respondenter visas i tabell 7.5.

När man tar alla de 38 allmänna kompetenserna i beaktande ser man att samtliga interpersonella och intrapersonella kompetenser som fanns med i enkäten fanns bland de 25 som oftast angavs som nödvändiga av alla respondentkategorier. Bland de tio allmänna kompetenser som oftast angavs som nödvändiga är de som relaterar till intrapersonella kompetenser såsom *ett ärligt, uppriktigt och pålitligt beteende* liksom *förmågan att vara självkritisk och att reflektera över sin egen prestation*. De interpersonella färdigheter som oftast angavs var *förmågan att ge korrekt återkoppling på ett förståeligt och inkännande sätt* och *empati med klienter och kollegor*, följda av systemiska och instrumentella kompetenser, vilka i allmänhet betraktades som mindre viktiga.

För att sammanfatta visar resultaten att inter- och intrapersonella allmänna kompetenser uppfattades som mest avgörande. Därför bör dessa allmänna kompetenser nogsamt främjas inom grundutbildning för att ge logopederna möjlighet att träna sig i dem. Efter dessa personliga kompetenser, som i allra högsta grad är relevanta, förefaller i första hand instrumentella kompetenser uppfattas som nödvändiga.

Tabell 7.5 De 25 allmänna kompetenser som oftast angavs som nödvändiga av hela gruppen svarande

De 25 vanligaste beskrivningarna av allmän kompetens	
1.	Ärligt, uppriktigt och pålitligt beteende
2.	Förmåga att vara självkritisk och att reflektera över sin egen prestation
3.	Förmåga att ge korrekt återkoppling på ett förståeligt och inkännande sätt
4.	Empati med klienter och kollegor
5.	Ansvara för att genom livslångt lärande utveckla sin kunskap och sina färdigheter
6.	Positiv attityd och framåtanda
7.	Förmåga att på ett effektivt och medkännande sätt få fram information (t ex från informanter)
8.	Använda färdigheter och material på ett lämpligt och effektivt sätt vid skriftlig, muntlig och visuell kommunikation (t.ex. information och instruktion)
9.	Anpassa sitt eget beteende och sin inställning till nya situationer
10.	Identifiera den viktigaste faktorn i ett problem och föreslå möjliga lösningar
11.	Förklara den föredragna lösningen/beslutet på ett förståeligt sätt och beskriva de konkreta steg som krävs
12.	Medvetenhet av värdet av mångfald och multikulturalism
13.	Använda kunskap, som att identifiera de viktigaste faktorerna i ett problem för att välja den mest lämpliga lösningen under de speciella omständigheterna
14.	Uthållighet i att hantera yrkets krav och förmåga att bibehålla sin självkänsla och hantera stress
15.	Sociala färdigheter såsom självsäkerhet, samarbetsförmåga och förhandlingsförmåga
16.	Analysera information för att dra lämpliga slutsatser och förstå implikationerna av dessa slutsatser
17.	Sammanställa information från olika källor för att välja en lämplig handlingsplan eller för att besvara en fråga
18.	Tillämpa juridiska och etiska principer vid hantering av information och skydda integritet, tillförlitlighet och äkthet i handlingar
19.	Identifiera de risker och fallgropar som hör till varje möjlig lösning
20.	Dela upp uppgifter i konkreta steg och sätta upp ett tidsschema med realistiska mål, med beaktande av alla andra krav
21.	Arbeta självständigt
22.	Uppnå mål eller leverera utlovat arbete i tid
23.	Genomföra en sökning i den vetenskapliga litteraturen för att hitta den mest relevanta informationen för att besvara en fråga
24.	Formulera kreativa och innovativa lösningar i nya och oväntade situationer
25.	Använda olika metoder, däribland litteratursökning, intervjuer, enkäter och observationer för att samla data

7.3.5 Gemensamma drag för huvudintressenter

Precis som i bedömningen av ämnesspecifika kompetenser uttryckte de tre grupperna universitetsanställda/akademiker, nyligen examinerade logopedier och arbetsgivare väldigt lika preferenser gällande majoriteten av deras fem högsta val av de 38 bedömda allmänna kompetenserna. Det fanns således en hög grad av samstämmighet gällande de kompetenser som uppfattades som viktigast. Tabell 7.6 visar de fem kompetenser som fått högst resultat av 206 arbetsgivare, 476 universitetsanställda och 2181 logopedier som utexaminerats under de senaste fem åren.

Tabell 7.6 De fem allmänna kompetenser som oftast angavs vara nödvändiga för vardera gruppen av intressenter

Vanligaste allmänna kompetenser per intressegrupp		
Arbetsgivare	Universitetsanställda	Nyligen examinerade logopedier
1. Ärligt, uppriktigt och pålitligt beteende	1. Förmåga att ge korrekt återkoppling på ett förståeligt och inkännande sätt	1. Ärligt, uppriktigt och pålitligt beteende
2. Förmåga att ge korrekt återkoppling på ett förståeligt och inkännande sätt	2. Ärligt, uppriktigt och pålitligt beteende	2. Förmåga att vara självkritisk och att reflektera över sin egen prestation
3. Empati med klienter och kollegor	3. Förmåga att vara självkritisk och att reflektera över sin egen prestation	3. Empati med klienter och kollegor
4. Ansvara för att genom livslångt lärande utveckla sin kunskap och sina färdigheter	4. Empati med klienter och kollegor	4. Förmåga att ge korrekt återkoppling på ett förståeligt och inkännande sätt
5. Förmåga att vara självkritisk och att reflektera över sin egen prestation	5. Använda färdigheter och material på ett lämpligt och effektivt sätt vid skriftlig, muntlig och visuell kommunikation (t.ex. information och instruktion)	5. Ansvara för att genom livslångt lärande utveckla sin kunskap och sina färdigheter

7.3.6 De minst viktiga allmänna kompetenserna

De tio allmänna kompetenser som mest sällan angavs som nödvändiga för att kunna börja arbeta som logoped visas i tabell 7.7.

Systemiska kompetenser anges oftare som önskvärda eller inte nödvändiga. Det vill säga, åtta av tio kompetenser som inte ansågs vara nödvändiga är systemiska kompetenser. Det är uppenbart att förmågan att *skriva professionella dokument, vetenskapliga artiklar och göra en professionell presentation på ett främmande språk* (vilket oftast innebär att publicera

forskning) oftast inte skulle anses vara ett krav för att kunna börja arbeta som logoped, även om det kan bli mer nödvändigt längre fram i logopedens karriär.

Fyndet att förmågan att läsa och förstå professionella dokument, vetenskapliga artiklar och professionella presentationer på ett främmande språk och att kunna använda ett främmande språk är två av de allmänna kompetenser som minst ofta angavs som nödvändiga eller önskvärda kan bero på att den största delen av professionens vetenskapliga litteratur är skriven på engelska och att intressenter i engelskspråkiga länder (och kanske också där det används mycket) finner det mindre nödvändigt att specificera att en nytexaminerad logoped ska kunna förstå och uttrycka sig på ett främmande språk.

Tabell 7.7 De tio allmänna kompetenser som minst ofta angavs som nödvändiga av hela gruppen svarande

De minst vanliga beskrivningarna av allmän kompetens	
1.	Skriva professionella dokument, vetenskapliga artiklar och göra en professionell presentation på ett främmande språk
2.	Formulera och genomföra ett forskningsprojekt för att effektivt besvara en specifik frågeställning
3.	Leda andra när det är lämpligt
4.	Få andra att uppnå konsensus
5.	Utbilda nytillkomna och befintliga medlemmar i teamet
6.	Använda olika former av e-baserat lärande och anpassa sig till ny undervisningsteknik
7.	Läsa och förstå professionella dokument, vetenskapliga artiklar och professionella presentationer på ett främmande språk
8.	Åta sig nya uppgifter eller följa en svår handlingsplan, om så behövs
9.	Erbjuda lämplig utbildning och träning för medarbetare i andra yrken eller närstående som är engagerade i klienterna
10.	Utvärdera metodologi, resultat och analys i rapporterade forskningsprojekt för att bedöma deras värde

7.4 Diskussion och implikationer av fynden

Det är uppenbart att ämnesspecifika kompetenser relaterade till bedömning, behandling, prevention och rådgivning inom området för kommunikationsstörningar och sväljningssvårigheter är avgörande och bör betonas i grundutbildningen till logoped.

Universitetsanställda, nyligen examinerade logopedier och arbetsgivare uppvisade en hög grad av samstämmighet i att den övergripande kompetensen att man *kan bedöma, diagnostisera och behandla tal- och språkstörningar* är nödvändig för att kunna börja arbeta som logoped. Medan det var en stark enighet sett över vilka av de 60 ämnesspecifika kompetenserna som krävdes fanns det också viss variation mellan de olika gruppernas prioriteringar av dem. Till exempel lade de universitetsanställda något högre vikt vid kompetenser som att *kunna producera muntliga och skriftliga rapporter med/av bedömningsresultat, inklusive analys och tolkning av information från bedömningen*, medan nyligen examinerade och arbetsgivare

oftare angav förmågan att *förstå de professionella roller och gränser som gäller för en logoped*.

Vad gäller allmänna kompetenser anses inter- och intrapersonella kompetenser oftast vara nödvändiga för i grundutbildningen till logoped och bör därför nogsamt främjas inom grundutbildningen. Instrumentell kompetens anses antingen nödvändig eller önskvärd, medan systemiska kompetenser som hör samman med ledarskap och forskning som bäst uppfattas som önskvärda men inte som nödvändiga för den nytexaminerade logopeden. Den allmänna kompetens som oftast angavs som nödvändig för en nytexaminerad logoped bland examinerade logopeder, arbetsgivare och universitetsanställda var ett *ärligt, uppriktigt och pålitligt beteende*. Universitetsanställda angav förmågan att *ge korrekt återkoppling på ett förståeligt och inkännande sätt* överst, jämfört med på andra plats för arbetsgivare och på fjärde plats för examinerade logopeder.

På liknande vis angavs den allmänna kompetensen att ha *empati med klienter och kollegor* som nödvändig lika ofta av nyligen examinerade logopeder som av arbetsgivare (tredje plats), något mindre ofta (fjärde plats) av universitetsanställda.

Det finns också några andra gruppvariationer. Arbetsgivare och nyligen examinerade logopeder angav kompetensen att *ansvara för att genom livslångt lärande utveckla sin kunskap och sina färdigheter* som nödvändig för att kunna börja arbeta som logoped oftare än vad universitetsanställda gjorde. Universitetsanställda angav oftare att *använda färdigheter och material på ett lämpligt och effektivt sätt vid skriftlig, muntlig och visuell kommunikation (t.ex. information och instruktion)* än arbetsgivare och examinerade logopeder gjorde. Denna variation kan mycket väl reflektera uppfattningen inom vardera svarandegrupp om den relativa vikten av när just dessa allmänna kompetenser måste uppvisas i logopedens utveckling.

Skillnader kan också hänga samman med olika förväntningar på den relativa vikten av vissa specifika eller ”gryende” kompetenser, till exempel de som relaterar till forskning. Förväntningarna är att den nytexaminerade logopeden ska kunna uppvisa viss kompetens inom detta område, men nivån kan variera. Förväntningar kan också ses spegla ingångsnivån och typen av utbildning(ar) som finns i landet. Genom enkäten framkom att studiet av forskningsmetoder varierar avsevärt mellan olika utbildningar. Universitetsanställda lade mer vikt vid kunskapsbasen (underpinning kompetens), medan arbetsgivare föreföll mer intresserade av de färdigheter som logopeder uppvisar.

7.5 Slutsats

7.5.1 Teori och praktik

För en genomgången logopedutbildning krävs att man uppnår och kan uppvisa kompetenser som är uppbyggda av ett komplext samspel mellan teoretisk och praktisk kunskap tillsammans med en rad samspelefärdigheter som är nödvändiga för effektiv evidensbaserad praktik/verksamhet/kliniskt arbete. Yrkets natur och den logopediska vetenskapen kräver en grundläggande logopedutbildning, som ger dem som genomgått den en mängd ämnesspecifika och allmänna kompetenser, vilka möjliggör att för dem att utöva sitt yrke säkert och effektivt. I de övergripande resultaten om vilka ämnesspecifika och allmänna kompetenser som behövs för att kunna börja arbeta som logoped, var graden av

samstämmighet mellan universitetsanställda, nyligen examinerade logopedier och arbetsgivare ett slående (och uppmuntrande) fynd.

Ämnesspecifika kompetenser är relaterade till bedömning, diagnostik, behandling, prevention och rådgivning till klienter och deras närstående inom områdena kommunikationsstörningar och sväljningssvårigheter. De allmänna kompetenserna som är särskilt relevanta för de nyutexaminerade logopederna relaterar till inter- och intrapersonella kompetenser. Attityder och medmänskliga färdigheter som empati och förståelse är nödvändiga för att kunna vara effektiv i terapeutiska relationer med klienter och kollegor, för att samla in klientdata och för att göra lämpliga klient- och evidensbaserade kliniska bedömningar.

7.5.2 Lärande i, på och genom verksamhetsförlagd utbildning

Verksamhetsförlagd utbildning under handledning eller mentorskap är avgörande för att skapa en miljö där logopedstudenten kan lära, praktisera och utveckla de nödvändiga kompetenser som krävs för att bli en kvalificerad yrkesutövare. Kvaliteten och timingen av den verksamhetsförlagda utbildningen bör vara noggrant planerad för att logopedstudenten ska kunna bygga upp den nödvändiga expertisen genom reflektion kring och förståelse för komplexiteten i att ta goda kliniska beslut baserat på att samla in och väga bevisen i varje enskild situation. Således har vi också sett, utifrån hur logopedutbildningar är upplagda över hela Europa och internationellt (se kapitel 6), att en integrerad läroplan, som inbegriper verksamhetsförlagt lärande, är norm. Medan mängden teoretiskt och verksamhetsförlagt lärande kan variera stort är det allmänt vedertaget att det är en nödvändig faktor som noga måste vävas in i lärandeprocessen.

7.5.3 Riktlinjer för logopedutbildning: europeiska riktlinjer för att utöva logopedi

Den uppsättning kompetenser som är nödvändiga för en nyutexaminerad logoped och som oftast angavs av alla intressentgrupper återfinns i Annex 1. Detta dokument kan ses som den överenskomna gemensamma standarden för hela EU, som varje logoped måste uppnå för att utöva sitt yrke. Det ger också riktlinjer för logopediska grundutbildningar och bör tas i beaktande av alla EU:s logopedutbildningar.

7.5.4 Verksamhetsmässig, ändamålsmässig och framtidsmässig

Genom att ha uppnått tröskelkompetenserna och erhållit behörighet, är den nya utövaren redo för självständigt arbete, men livslångt lärande och professionell utveckling kommer ändå vara avgörande för fortsatt utveckling och för att aktualitet och lämplighet upprätthålls i allt det som en logoped gör i sin dagliga verksamhet. Detta måste främjas genom hela karriären. För att detta ska kunna ske, har logopederna under de första åren efter logopedexamen stor nytta av en stödjande arbetsmiljö med handledning. Så som har nämnts tidigare har logopederna ett dynamiskt yrke under ständig utveckling, vilket behöver anpassas för att möta de föränderliga behoven i samhället och för att inkorporera nya vetenskapliga och tekniska framsteg. Därför är fortsatt professionell utveckling nödvändig för den behöriga logopederna, för att kunna fortsätta arbeta ändamålsenligt och vara lämplig att utöva yrket. Inte heller ska de tröskelkompetenser som nu krävs vid inträdet i yrket ses som tidlösa. De bör istället granskas och uppdateras regelbundet genom robusta processer, för att återspegla utvecklingen inom utbildning och inom yrket.